

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/192/2015
Identifikačné číslo spisu:	7712217363
Dátum vydania rozhodnutia:	23.02.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:7712217363.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a sudcov JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobcu Ing. E. P., bývajúceho v W., zastúpeného JUDr. Jurajom Kusom, advokátom so sídlom v Michalovciach, Nám. osloboditeľov č. 10, proti žalovanému Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 2, IČO: 00151866, o náhradu škody na zdraví, vedenej na Okresnom súde Rožňava pod sp. zn. 12 C 17/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 28. augusta 2014 sp. zn. 3 Co 560/2013, takto

rozhodol:

Dovolanie v časti smerujúcej proti výroku rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 28. augusta 2014 sp. zn. 3 Co 560/2013, ktorým bol rozsudok Okresného súdu Rožňava zo 14. augusta 2013 č.k. 12 C 17/2013-209 zmenený tak, že žaloba sa v prevyšujúcej časti zamietla, z a m i e t a a vo zvyšnej časti o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rožňava (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. augusta 2013 č.k. 12 C 17/2013-209 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi do 3 dní náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 6 940,80 €, spolu so zákonným úrokom z omeškania z uvedenej sumy platným v prvý deň omeškania po nadobudnutí vykonateľnosti uvedeného rozsudku; rozhodol tiež o povinnosti žalovaného zaplatiť do 3 dní žalobcovi náhradu trov konania 2 275,42 €. Svoje rozhodnutie založil na ustanoveniach § 5 ods. 1, 2, 4, 5 a § 10 ods. 1, 3, 4 zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia (ďalej len „zákon č. 437/2004 Z.z.“), tiež poukázal na ustanovenia § 174 ods. 1 a § 176 zákona č. 73/1998 Z.z. Na základe vykonaného dokazovania mal preukázané, že dňa 22. októbra 2009 utrpel žalobca úraz ako príslušník Policajného zboru v rámci služobného výkonu pri sprejazdňovaní prístupových ciest k štátnej hranici od polámaných stromov a konárov. Pri odpratávaní polomov a kalamitného dreva sa samovoľne odpružil konár, ktorý udrhel žalobcu do ľavého kolena, čím došlo k jeho podvrtnutiu. Po následných vyšetreniach a vykonaní magnetickej rezonancie bola určená diagnóza, že sa jedná o natrhnutie predného skríženého kolenného

väzu s nutnosťou chirurgickej operácie. Na základe lekárskeho posudku bola žalobcovi rozhodnutím Riaditeľstva hraničnej polície Sobrance priznaná náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia za 960 bodov vo výške 13 882 € a tiež náhrada účelne vynaložených nákladov spojených s liečením vo výške 52,50 €. Žalobca si však navyše uplatnil zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia v súlade s § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z., s čím žalovaný nesúhlasil. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že obmedzenia žalobcu boli preukázané jednak závermi lekárskeho posudku a jednak z výpovede svedkov. Tieto obmedzenia majú trvalý charakter, pričom zdravotné poškodenie nemá tendenciu zlepšenia, práve naopak, postupom veku sa môže tento stav zhoršovať. Poukázal na to, že žalobca v čase, kedy utrpel úraz, mal iba 28 rokov a od uvedeného obdobia musel vylúčiť všetky aktivity športového charakteru, ktorým sa dovtedy venoval a ktorými si súčasne zlepšoval fyzickú zdatnosť. Tiež musel upustiť od väčšiny rodinných aktivít (loptové hry a prechádzky s malým synom, pomoc v záhrade, túry, účasť na spoločenských podujatiach), čo nepochybne obmedzuje nielen žalobcu, ale aj jeho rodinu. Súd prvej inštancie však považoval v tomto prípade za zásadnú okolnosť, že žalobca sa nemôže v dôsledku úrazu uplatniť ani v pracovnom živote. Poukázal na to, že žalobca si zvýšil kvalifikáciu ukončením vysokoškolského vzdelania, zameranú práve na výkon prác v obranných a záchranných zložkách, a ktorú vzhľadom na nedostatok zdravotnej spôsobilosti nemôže využiť. Ďalej vyjadril presvedčenie, že súčasné pracovné zaradenie je možné hodnotiť ako účelové, zrejme, aby zodpovedalo rozhodnutiam a stanoviskám žalovaného, z ktorých okrem iného vyplývalo zaradenie žalobcu do zdravotnej klasifikácie „C“- spôsobilý na výkon štátnej služby policajta s obmedzením, pričom táto práca musí pôsobiť na žalobcu demotivačne, až dehonestujúco. Z obmedzení výkonu štátnej služby vyplýva, že žalobca môže vykonávať práce prevažne administratívneho charakteru bez možnosti uplatnenia svojho vzdelania adekvátnym spôsobom. Súd prvej inštancie na základe uvedeného konštatoval, že vzhľadom na obmedzenia žalobcu v rodinnom, spoločenskom, športovom, a predovšetkým v pracovnom živote považuje tento prípad, aj napriek dosiaľ neuznanej invalidite, za prípad hodný osobitného zreteľa, ktorý odôvodňuje zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 50 %. Súd priznal aj žalobcom uplatnený úrok z omeškania, ktorého platnosť nastane za predpokladu, že nebude zaplatená dlžná suma v lehote vykonateľnosti. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“).

2. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. augusta 2014 sp. zn. 3 Co 560/2013 napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalovaný je povinný do 3 dní zaplatiť žalobcovi náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 2 776,32 € a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Po preskúmaní veci dospel k záveru, že žalovaným namietané odvolacie dôvody sú čiastočne opodstatnené. Súd prvej inštancie síce aplikoval relevantné právne normy, ale nie všetky správne interpretoval, a navyše, nezaoberal sa všetkými okolnosťami, podstatnými pre rozhodnutie vo veci. Odvolací súd sa pri rozhodovaní neodchýlil od právneho názoru súdu prvej inštancie v otázke, či žalobcovi patrí podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, odlišné sú však jeho úvahy o tom, akú mieru zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia považuje za primeranú. Po posúdení vplyvu poškodenia kolena na život žalobcu, jeho možnosti uplatnenia sa v pracovnej sfére a v spoločnosti konštatoval, že znalec už v bodovom ohodnotení dostatočne prihliadol na sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu. Odvolací súd sa nestotožnil so závermi súdu prvej inštancie, v zmysle ktorých súčasné pracovné zaradenie je možné hodnotiť len ako účelové a žalobca sa nemôže ako policajt vôbec uplatniť pri výkone služby. Uviedol, že i keď bolo preukázané obmedzenie žalobcu v rodinnom, spoločenskom, športovom, a predovšetkým pracovnom živote, zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia u žalobcu až o 50 % je neadekvátne, ale za postačujúce a primerané všetkým okolnostiam, vrátane veku žalobcu, považoval zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia o 20 %. V súvislosti s priznaným úrokom z omeškania odvolací súd zdôraznil, že v rámci ustálenej súdnej praxe povinnosť zaplatiť náhradu zodpovedajúcu § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba splnenia, a až uplynutím tejto doby určenej na splnenie priznanej náhrady dochádza k omeškaniu dlžníka. Z uvedeného dôvodu dospel k záveru, že v danej otázke súd prvej inštancie mylne aplikoval právo, keďže nebral do úvahy skutočnosť, či v tejto časti nie je žaloba podaná predčasne, teda či je vôbec dôvodná. V tejto časti žalobu preto ako predčasnú zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 3 O.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku podal žalobca dovolanie podľa § 238 ods. 1 O.s.p., ktoré odôvodnil tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Namietal, že odvolací súd dostatočne neprihliadal na následky služobného úrazu a obmedzenia s tým súvisiace, a zároveň dôsledne nerozvedol skutočnosti, ktoré ho viedli k záveru o primeranosti 20 % zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia. Uvedený záver je v rozpore s vykonaným dokazovaním. Dovolateľ poukázal na výšku priznanej sumy, ktorá je podľa jeho vyjadrenia minimálna a nikdy nezhojí psychickú traumatu a trvalé následky, ktoré ho budú sprevádzať do konca života. Ďalej vyčítal odvolaciemu súdu, že dôvody, ktoré ho viedli k záveru o primeranosti zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia len o 20 %, v odôvodnení svojho rozhodnutia bližšie nevysvetlil. Vzhľadom na uvedené žalobca navrhol, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok tak, že potvrdzuje rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým súd rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 6 940,80 €, a v prevyšujúcej časti žalobu zamietla. Tiež žiadal odvolací súd, aby potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti trov konania.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s názorom a odôvodnením odvolacieho súdu, a navrhol dovolanie žalobcu v celom rozsahu zamietnuť.

5. Dovolanie žalobcu bolo podané 19. januára 2015. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, platí, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vychádzajúc z vyššie uvedeného ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť a dôvodnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP).

7. Dovolanie je procesný úkon strany adresovaný súdu. Dovolateľ ním prejavuje vôľu vyvolať účinok spočívajúci v prelomení právoplatnosti napadnutého rozhodnutia a uskutočnení meritórneho dovolacieho prieskumu.

7.1. Dovolania podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých podľa vtedy účinnej právnej úpravy nebol daný dôvod ani pre zastavenie konania [napríklad vzhľadom na nesplnenie osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.)] ani pre odmietnutie dovolania [z niektorého dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 243c O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. a/ až d/ O.s.p. (napríklad preto, lebo dovolanie bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému nebol tento opravný prostriedok prípustný)] vyvolali procesný účinok umožňujúci a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

7.2. Tie dovolania podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých bol podľa vtedy účinnej právnej úpravy daný dôvod na zastavenie dovolacieho konania alebo odmietnutie dovolania, tento procesný účinok nemali (porovnaj tiež I. ÚS 4/2011 a II. ÚS 172/03).

7.3. Zohľadňujúc vzájomnú koreláciu ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok tých dovolaní uvedených v bode 7.1., ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej, právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní sa v prípade týchto dovolaní nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa, v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný [viď tiež závery vyjadrené v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. PL. ÚS 36/1995].

8. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu, ak v konaní došlo k najzávažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p. Prípustnosť dovolania proti rozsudku upravoval § 238 O.s.p a proti uzneseniu § 239 O.s.p.

9. Dovolanie žalobcu smeruje proti „zmeňujúcemu“ rozsudku ako celku, v ktorom je obsiahnutých viacero výrokov. Prípustnosť dovolania proti nim posudzoval dovolací súd samostatne. Dovolací súd v ďalšom osobitne skúmal prípustnosť dovolania, pokiaľ smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v časti priznávajúcej žalobcovi náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 2 776,32 € (viď body 10. až 12.), ako aj prípustnosť a opodstatnenosť dovolania v časti zamietajúcej žalobu (viď body 13. až 16.).

10. Prípustnosť dovolania proti zmeňujúcemu rozsudku (§ 238 ods. 1 O.s.p.) je založená na rozdielnosti rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvej inštancie. O rozdielne rozsudky ide vtedy, ak oba sudy inak posúdili okolnosti významné pre rozhodnutie veci, v dôsledku čoho rozdielne určili alebo deklarovali práva a povinnosti účastníkov. Odlišnosťou sa pritom nemá na mysli rozdielne právne posúdenie veci, pokiaľ nemalo vplyv na obsah práv a povinností účastníkov, ale záver súdu odlišne konštituujujúci alebo deklarujúci práva a povinnosti v právnom vzťahu účastníkov. Pre posúdenie, či ide o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, nie je významné formálne hľadisko (ako odvolací súd formálne rozhodol alebo ako formálne svoj výrok označil), ale obsahové hľadisko (vzájomný vzťah rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvej inštancie v tom zmysle, či práva a povinnosti účastníkov v danom právnom vzťahu posúdili odlišne). Významné nie je ani to, či vo výrokoch rozsudkov súdov oboch inštancií sú alebo nie sú zvolené rovnaké formulácie - aj v tomto zmysle je rozhodujúce obsahové hľadisko. Pokiaľ odvolací súd vo svojom rozsudku posúdil práva a povinnosti účastníkov daného právneho vzťahu rovnako (napríklad zhodne so súdom prvej inštancie priznal to isté, resp. zamietol to isté), nejde o zmeňujúci rozsudok, ale o potvrdzujúci rozsudok.

10.1. Riešenie otázky prípustnosti dovolania žalobcu v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. bolo preto potrebné založiť na porovnaní (obsahu) rozsudkov súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu z aspektu nimi upravených práv a povinností účastníkov konania.

10.2. Súd prvej inštancie priznal žalobcovi náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 6 940,80 € (spolu s úrokom z omeškania); odvolací súd túto náhradu znížil na sumu 2 776,32 €, ktorú mu rovnako priznal. To znamená, že rozsudok odvolacieho súdu je po stránke obsahovej „potvrdzujúci“ (i keď formálne označený ako „zmeňujúci“) v rozsahu priznanej sumy 2 776,32 € a „zmeňujúci“ v časti, ktorou bola jeho žaloba zamietnutá v rozsahu od 2 776,32 € do 6 940,80 € (vrátane úrokov z omeškania).

11. Vo vyššie citovanom ustanovení § 238 O.s.p. je vyjadrená objektívna stránka prípustnosti dovolania. Objektívna stránka sa nevzťahuje na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje (len) vecný aspekt tohto opravného prostriedku - či smeruje proti rozhodnutiu vykazujúcemu zákonné znaky rozhodnutia, proti ktorému je dovolanie prípustné. Na rozdiel od toho sa subjektívna stránka prípustnosti dovolania viaže na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje osobný aspekt toho, kto podáva dovolanie - či je u neho daný dôvod, ktorý ho oprávňuje podať dovolanie; takým dôvodom je skutočnosť, že rozhodnutím odvolacieho súdu bol dovolateľ po procesnej stránke negatívne dotknutý a bola mu spôsobená ujma dopadajúca na jeho pomery (viď tiež R 50/1999). Záver o tom, že podané dovolanie je prípustné, predpokladá zaujatie záveru o jeho prípustnosti tak po stránke objektívnej, ako aj po stránke subjektívnej. Posúdenie subjektívnej prípustnosti dovolania ale vo všeobecnosti predchádza posúdeniu objektívnej prípustnosti dovolania (pokiaľ dovolací súd dospeje k záveru, že dovolateľ nie je z určitého dôvodu subjektívne oprávnený podať dovolanie, nie je potrebné ďalej skúmať, či jeho dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vykazujúcemu znaky niektorého z rozhodnutí uvedených v § 236 až § 239 O.s.p.).

11.1. Rozsudkom odvolacieho súdu, ktorým bola žalobcovi priznaná náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 2 776,32 €, bolo jeho žalobe vyhovené; odvolací súd v tomto rozsahu rozhodol v

jeho prospech. Rozhodnutím odvolacieho súdu v tejto časti teda dovolateľ po procesnej stránke nebol negatívne dotknutý a nebola mu spôsobená ujma dopadajúca na jeho pomery. Žalobca preto nie je subjektívne oprávnený napadnúť dovolaním rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti výroku. Navyše (dovolací súd to uvádza iba ako poznámku), táto časť dovolania žalobcu smeruje proti výroku rozsudku odvolacieho súdu majúceho znaky potvrdzujúceho rozsudku neuvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p.; preto prípustnosť tejto časti jeho dovolania (ani z objektívneho hľadiska) nevyplýva z § 238 O.s.p.

12. Najvyšší súd vzhľadom na to dovolanie žalobcu v uvedenej časti odmietol ako podané osobou, ktorá na dovolanie nie je oprávnená (viď § 447 písm. b/ CSP).

13. Ako už bolo uvedené vyššie (viď 10.2. druhá veta), rozsudok odvolacieho súdu napadnutý v preskúmvanej veci dovolaním, je „zmeňujúci“ (§ 238 ods. 1 O.s.p.) nielen po stránke formálnej, ale tiež po stránke obsahovej v tej časti, ktorou bola zamietnutá žaloba v rozsahu od 2 776,32 € do 6 940,80 € (okrem časti úrokov z omeškania, ktorú žalobca dovolaním nenapadol).

13.1. Dovolanie žalobcu smerujúce proti tejto časti rozsudku, vyvolalo v danom prípade účinok, ktorý zostáva zachovaný aj po 1. júli 2016 (§ 470 ods. 2 CSP) - dovolateľom napadnuté rozhodnutie bolo preto možné (a tiež potrebné) podrobiť meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

14. Právny poriadok platný a účinný v čase podania dovolania ukladal dovolaciemu súdu (viď ustanovenie § 242 ods. 1 O.s.p.), aby aj ex offio posúdil, či v konaní nedošlo k niektorej zo závažných procesných väd, ktoré sú uvedené v § 237 ods. 1 O.s.p. O procesnú vadu konania v zmysle tohto ustanovenia išlo vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

14.1. Dovolať procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal a ich existencia ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

14.2. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ namietal nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, ktoré nespĺňa požiadavky na jeho presvedčivosť kladené ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p.

14.3. K uvedenej námietke dovolací súd uvádza, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou najvyššieho súdu (R 111/1998) považovaná za procesnú vadu („inú vadu konania“) nezakladajúcu prípustnosť dovolania. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdili viaceré rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015). Ústavný súd v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 konštatoval, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“.

14.4. Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci.

14.5. V zmysle § 157 ods. 2 O.s.p., ktoré sa primerane vzťahuje aj na rozsudok odvolacieho súdu (viď § 211 ods. 2 O.s.p.), v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril žalovaný, prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri

hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

14.6. Pri zmene rozhodnutia podľa § 220 O.s.p. odvolací súd nahrádza svojím rozhodnutím rozhodnutie súdu prvého stupňa, preto jeho rozhodnutie musí obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie (výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku). Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Účelom odôvodnenia je preukázať správnosť rozsudku a umožniť kontrolu správnosti rozhodnutia súdu v konaní o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku. Len takéto rozhodnutie odvolacieho súdu možno označiť za preskúmateľné (§ 157 ods. 2 a 3 O.s.p. v spojení s § 211 O.s.p.).

14.7. V danom prípade dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nemožno považovať za nepreskúmateľné. Napadnuté rozhodnutie uvádza podrobne skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská oboch procesných strán k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania a právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Celkom jednoznačne z neho vyplýva, ako odvolací súd rozhodol, na ktoré skutkové okolnosti vzal zreteľ, k akým skutkovým zisteniam dospel a ako ich právne posúdil. Z jeho odôvodnenia nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia relevantných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Za vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu.

14.8. Žalobca teda neopodstatnene argumentuje tým, že rozsudok odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnený.

15. Žalobca tvrdí, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

15.1. Právny posúdením je pritom činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

15.2. V zmysle § 1 zákona č. 437/2004 Z.z. tento zákon ustanovuje a/ podmienky priznania a poskytovania náhrady z a bolestí a náhrady z a sťaženie spoločenského uplatnenia, b/ vydávanie lekárskeho posudku o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia a jeho náležitosti, c/ zásady na hodnotenie bolesti a zásady na hodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z. pri určení výšky náhrady za bolesti a výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa vychádza z celkového počtu bodov, ktorým sa bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotilo v lekárskom posudku. V zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. v prípadoch hodných osobitného zreteľa, akým je uznanie invalidity, môže súd náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť najviac o 50 %.

15.3. Náhrada za bolesti a za sťaženie spoločenského uplatnenia stanovená na základe počtu bodov stanoveného v lekárskom posudku predstavuje jednorázové odškodnenie za bolesti spôsobené poškodením zdravia, jeho liečením alebo odstraňovaním jeho následkov,

za nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho osobných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Pre správne určenie výšky odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia je nevyhnutné najskôr zistiť, aké mal poškodený predpoklady pre svoje uplatnenie v živote a v spoločnosti pred vznikom škody, a aké predpoklady má po vzniku škodovej udalosti. Z porovnania týchto predpokladov možno potom vyvodiť záver, či a do akej miery boli touto udalosťou zúžené alebo stratené možnosti uplatnenia sa v živote a spoločnosti. Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia má vo svojej podstate predstavovať náhradu za preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre život a životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Sťažením spoločenského uplatnenia je preto potrebné rozumieť jednak vylúčenie, či obmedzenie účasti poškodeného na plnom osobnom a rodinnom, spoločenskom, politickom, kultúrnom a športovom živote, jednak sťaženie, či dokonca priamo znemožnenie výkonu či voľby povolania, voľbu životného partnera, prípadne možnosti

ďalšieho sebazvedľovania.

15.4. V platnom právnom režime o výške náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia rozhodujú dve skutočnosti - celkový počet bodov uvedený v lekárskom posudku (§ 5 ods. 1 zákona 437/2004 Z.z.) a v prípade sťaženia spoločenského uplatnenia aj zvýšenie náhrady ohodnotenej v lekárskom posudku súdom (§ 5 ods. 5 zákona 437/2004 Z.z.). Pre každý z týchto krokov zákon limituje priestor pre voľnú úvahu. V prípade mimoriadneho zvýšenia náhrady za zvýšenie spoločenského uplatnenia je súd viazaný zákonom stanovenou maximálnou hranicou zvýšenia, vyjadrenou 50 % základného bodového ohodnotenia. Táto možnosť je daná len v prípadoch osobitného zreteľa, kde súdna prax dospela k záveru, že uznanie invalidity v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. je jedným, nie však jediným prípadom osobitného zreteľa (pozri aj sp. zn. 5 Cdo 212/2010 z 29. novembra 2011). Zároveň sa súdmi akceptovalo, že pre zvýšenie základného bodového hodnotenia a teda určenie, či ide o prípad hodný osobitného zreteľa, nie je podstatným, či lekár využil možnosť zvýšiť bodové ohodnotenie. Pri posudzovaní otázky, či ide o prípad hodný osobitného zreteľa a určovaní rozsahu odškodnenia súd musí dbať na to, aby jeho rozhodnutie bolo ako celok spravodlivé. Za spravodlivé rozhodnutie o nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia treba považovať také rozhodnutie, ktoré rešpektuje princíp proporcionality. Tento princíp vyžaduje, aby existoval vzťah primeranosti medzi priznanou výškou náhrady a spôsobenou ujmom (pozri aj sp. zn. 3 Cdo 464/2015 z 25. februára 2016).

15.5. V prejednávanvej veci súdy oboch inštancií vychádzali z rovnakých skutkových okolností a oba dospeli k záveru, že pri odškodnení žalobcu treba aplikovať § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. Dovolací súd po preskúmaní veci uvádza, že aj podľa jeho názoru treba prípad trvalého obmedzenia hybnosti ľavého kolena, majúceho za následok negatívne dopady na možnosti uplatnenia sa žalobcu v spoločenskom, rodinnom a pracovnom živote, aj s ohľadom na vek žalobcu a prognózu vývoja jeho zdravotného stavu do budúcnosti, považovať za prípad hodný osobitného zreteľa. Zásadnou (no nie jedinou) okolnosťou, pre ktorú dospel najvyšší súd k danému záveru, je významné zúženie možností pre uplatnenie sa v pracovnej sfére, či už by išlo o výkon štátnej služby, alebo pracovnú pozíciu v súkromnom sektore.

15.6. Súdy nižších inštancií v danom prípade pri už uvedenej zhode odlišne vyjadrili mieru primeranosti zvýšenia odškodnenia. Odvolací súd za primeranú považoval náhradu nižšiu, ako žalobcovi priznal prvoinštančný súd. Vzhľadom aj na vyššie uvedené dovolací súd zastáva názor, že dôvod zasiahnuť do úvahy odvolacieho súdu o výške odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. dovolacím súdom by mohol byť daný len v prípade, ak by bola porušená zásada primeranosti. Ak odvolací súd mení súdom prvej inštancie priznanú výšku odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia z dôvodu, že za „primeranú“ považuje náhradu inú (nižšiu alebo vyššiu), musí v odôvodnení zmeňujúceho rozhodnutia v potrebnom rozsahu vysvetliť dôvod potreby zmeny náhrady na „primeranú“. To znamená, že musí poukázať na určité konkrétne právne relevantné skutkové okolnosti prejednávanvej veci a s poukazom na ne vysvetliť, prečo a z akých dôvodov dospel k názoru, že „primeranou“ nie je náhrada, ktorú určil súd prvej inštancie, ale náhrada iná (nižšia alebo vyššia). Podľa názoru dovolacieho senátu zásada primeranosti pri posudzovaní zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia odvolacím súdom v prípade žalobcu porušená nebola a odôvodnenie napadnutého rozsudku obsahuje dostačujúce vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odvolací súd v porovnaní so súdom prvej inštancie dospel k odlišným záverom v otázke, akú výšku náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia treba považovať za primeranú. Na základe skutkových zistení a vykonaných posudkov nebolo preukázané obmedzenie žalobcu v osobnom, rodinnom, spoločenskom, športovom a pracovnom živote v takom rozsahu (či dokonca vylúčenie zo spoločenského života, prípadne znemožnenie výkonu akéhokoľvek výkonu povolania), aby išlo o výnimočný prípad hodný mimoriadneho zreteľa, ktorý by odôvodňoval odškodnenie na hornej hranici zákonom prípustnej miery zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Dovolací súd preto považuje závery odvolacieho súdu a úvahy im predchádzajúce za správne a korešpondujúce so zistenými skutkovými okolnosťami.

16. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že v tejto časti žalobca nepodložene uplatnil dovolacie dôvody v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Vzhľadom na to dovolanie žalobcu smerujúce proti zamietajúcej časti rozhodnutia odvolacieho súdu zamietol ako neopodstatnené (§ 448 CSP).

17. Žalobca dovolaním napadol aj výrok rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania. Táto časť jeho

dovolania smeruje proti rozhodnutiu, ktoré je síce súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, má ale charakter uznesenia (§ 167 ods. 1 O.s.p.).

17.1. Vzhľadom na túto povahu rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania treba prípustnosť dovolania smerujúceho proti uvedenému rozhodnutiu posudzovať podľa ustanovení, ktoré vymedzujú, kedy je prípustné dovolanie proti uzneseniu (§ 239 O.s.p.). Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je prípustné v prípadoch uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. V zmysle § 239 ods. 3 O.s.p. ale ustanovenia § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. neplatia, ak ide (medziiným) o uznesenie o trovách konania. I keď odvolací súd mení prvoinštančné rozhodnutie o trovách konania, je dovolanie v tejto časti neprípustné. Zo spisu pritom nevyplyva, že by pri rozhodovaní o trovách konania došlo k procesným vadám uvedeným v ustanovení § 237 ods. 1 O.s.p.

18. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobcu smerujúce proti výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania, ktoré bolo podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 procesne neprípustné, nevyvolalo účinok sledovaný dovolaním (uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu), ktorý by zostal zachovaný aj po tomto dni (§ 470 ods. 2 CSP). Najvyšší súd preto dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

19. Žalovaný bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol mu nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštalácie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.